

เทศน์เช้า วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมะเนาะ เราฟังธรรมๆ พวกเรามาแสวงหาสัจธรรม วันนี้แสวงหาสัจธรรม เราพูดบ่อยนะ จิตใจของคนต้องมีระดับ มันต้องสูงส่งขึ้นมามันถึงจะเข้าถึงสัจธรรมได้ จิตใจของคนมันหยาบ พอหยาบปั๊บ มันก็อยู่ที่วัตถุมันนะ พอมาถึงวัตถุ โลกธรรม ๘ ใจ โลกธรรม ๘ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ อยากได้ลาภสักการะ ได้ผลตอบแทนอย่างนั้น ถ้าได้ผลตอบแทนอย่างนั้น จิตใจเราต่ำอย่างนั้นเลยหรือ

จิตใจเราต้องละเอียดลึกซึ้ง สิ่งที่เรามา คูตี เรามาเสียดทานกัน สิ่งนี้มันก็เป็นวัตถุที่เราเสียดทานออกไปแล้ว สิ่งของมันจะได้ผลตอบแทนมา เรามีน้ำใจต่อกันนะ เรามาวัดมาว่า ทุกคนมันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เวลาปัจจัยเครื่องอาศัย เวลาเขาพูดว่าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเขาจะไปฟังธรรม ทุกคนจะเฝ้าใจมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ว่ากินข้าวก่อน ให้อิ่มหน้าสำราญก่อน แล้วท่านถึงจะเทศน์ว่าการ

พระจะอ้างกันตรงนี้ อ้างว่าเขาต้องอิ่มหน้าสำราญก่อน ให้เขาอยู่สุขสบายแล้วจะเทศน์ให้เขาฟัง ถ้าหิวกระหายมามันจะเทศน์ไม่ได้

มันก็จริง มันก็จริงส่วนหนึ่ง แต่ถ้ามันสุขมันสบาย มันสุขสบายมันเป็นหมูนอนจมอยู่นั้นเลย มันก็ไม่พัฒนาขึ้นมาทั้งนั้นนะ เราไม่ใช่หมูนะ เราเป็นคนใช้ไหม เราก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เขามีโรงงานมาเพื่อน้ำใจของเขา เวลาน้ำใจของเขา เพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย คนมันต้องมีอาหารนะ ชาติ ๔ ทางวิทยาศาสตร์ ทางวิทยาศาสตร์บอกแล้ว ร่างกายนี้มันต้องการอาหาร ถ้ามันขาดสารอาหารขึ้นไป ชีวิตอยู่ไม่ได้ไง ปัจจัย ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ขาดแคลนหรอก ทีนี้การไม่ให้ขาดแคลน แต่อย่าให้มันเป็นเหตุ คำว่า “เป็นเหตุ” ใจ โลกมาก ความโลภ ความโกรธ ความหลง สิ่งนั้นมันเป็นเหตุไปกระตุ้น กระตุ้นก็กระตุ้นกิเลสในใจของคนไง ถ้ามันกระตุ้นกิเลสในใจของคน สิ่งนั้นมันจะมาเพื่อดำรงชีพ มันก็ไปกระตุ้นกิเลส

นี่ไง บอกว่ามนุษย์มีกายกับใจๆ สิ่งทีเวลามันเป็นเรื่องของร่างกาย ร่างกายมันเป็นมนุษย์สมบัติใช้ใหม่ เพราะมนุษย์สมบัติ เราถึงได้จุติมาเกิดเป็นมนุษย์ มันเพราะบุญกุศลมันถึงได้ร่างกายนี้มา แล้วร่างกายนี้ คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องปรินิพพานไป ต้องทิ้งร่างกายนี้ไว้ พระอรหันต์ก็ต้องทิ้งร่างกายนี้ไว้ ร่างกายนี้เราต้องทิ้งไปกับโลกนี้ไง แต่จิตใจของเรามันจะสูงจะส่งหรือมันจะต่ำมันจะด้อย มันอยู่ที่การฝึกฝนของเรานี้ไง ถ้ามาบวช ธรรมะเขาสอนที่นี้ ธรรมะเขาสอนที่นี้ ฉะนั้น เวลาไปวัดไปวาเขาไปวัดใจของคนๆ

วัดคุณติ ที่ว่าวัดปฏิบัติ ถ้าวัดปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านหาที่สงบสงัดของท่าน เวลาคนจะเข้าไปหาท่านยังต้องเคารพสถานที่ คำว่า “เคารพสถานที่” เดินไป เข้าไปนะ จะไม่ให้กระทบกระเทือนนะ คนจิตใจที่เขามีน้ำใจของเขา บางทีเขามาหาเรา เขามาเจ็บบๆ เลย เราถาม “โยมมาอย่างไรล่ะ”

“ขับรถมา”

“แล้วรถอยู่ไหนล่ะ”

“จอดไว้ข้างนอก ไม่กล้าเอาเข้ามา กลัวรบกวน”

เจอออย่างนี้บ่อย เราเจอออย่างนี้บ่อยๆ นะ เราชื่นชมน้ำใจเขา เขาเดินเข้ามา เขาจอดรถไว้ข้างนอกแล้วเขาเดินเข้ามา เขาบอกไม่यरบกวน นี่ไง เขาเคารพสถานที่ของเขาไง มันก็มีบางคนเวลาเข้ามาเหมือนวัดนี้เป็นสนามแรลลี่เลย มันขับวนอยู่นั่นนะ วัดอะไร ไม่เห็นพระสักองค์ วัดอะไร ไม่มีใครมาต้อนรับ วัดอะไรทำไมปล่อยให้พลละเลย วัดอะไร

เขายืนคู่มืออยู่นี่ มึงขับแรลลี่อยู่ในวัด เขาก็เห็นนะ จิตใจของคนเวลานั้นต่ำ มันคิดว่ามันใหญ่โตนัก มันมีความสำคัญนัก มันคิดไป วัดต้องไปวัดแบบโลก วัด เขาเรียกระดับของท่าน มันเป็นคนฉลาดนัก เดียวนี้วัดทุกวัดจะมีตลาดนัด มันเป็นคนฉลาดแล้วมันก็ชอบใจของมัน นั่นระดับของท่าน แล้วเอ็งไม่พัฒนาระดับของศีล ระดับของปัญญาบ้างเลยหรือศาสนา แก่นของศาสนามันอยู่ที่ไหนล่ะ นี่ไง ถ้าแก่นของศาสนามันมีของมันอยู่ มันต้องพัฒนาของมันขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน วัตถุประสงค์ของเรา เรามีครูมีอาจารย์ของเรา เราพูดบ่อย เมื่อก่อนนั้นเขามาตีเรียน เรา เราบอกลูกเสือวัย ลูกเสือมันออกจากถ้ำเสือมันก็ต้องมีลายเสือ นี่ก็เหมือนกัน เรามีครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมา

หลวงตาท่านพูดบ่อย ลูกศิษย์เราภาคใต้เยอะเยอะไปหมดเลย แมงเอาไปกินหมด หายหมดเลย ไม่มีเหลือเลย ลูกศิษย์ลูกหาที่ฝึกไว้เยอะเยอะไปหมดเลย แล้วออกไป แมงเอาไปกินหมด ไม่มีเหลือเลยๆ ไม่มีเหลือเลย มันอยู่ตรงไหนล่ะ ก็ไม่เหลือตรงข้อวัตรปฏิบัติ ไม่เหลือตรงหลักหัวใจนี้แหละ

แล้วถ้าเรามันลูกเสือวัย ลูกเสือมันลูกศิษย์มีครู ครูเขาสอนมาอย่างไร หลวงตาท่านพูดประจำ วัตถุประสงค์ของท่านเข้มงวดมากตอนเราไปอยู่สมัยนั้น ท่านบอกว่าท่านไม่เคยสนใจใครเลย เพราะอะไร เพราะท่านไม่ได้คิดขึ้นมาเอง ท่านอยู่กับหลวงปู่มันมา หลวงปู่มันพาทำมาก่อน ถ้าผิดมันต้องผิดมาตั้งแต่หลวงปู่มัน นี่มันถูกต้องจึงมาจนหลวงปู่มันท่านมีชื่อเสียงเกียรติศัพท์เกียรติคุณขนาดนั้น

ถ้าเราไม่ได้คิดขึ้นมาเอง เราไม่ได้คิดขึ้นมาเองคือเราไม่ได้อยากดังอยากใหญ่ เราไม่ได้คิดการตลาดจูดขาย พระที่มันจะมีชื่อเสียงมันต้องมีจูดขายของมัน คิดหาจูดขายมาขายกับโลก แต่ที่มันไม่ใช่ เราไม่ได้คิดเอง ข้อวัตรปฏิบัตินี้มันมีมาตั้ง ๒,๐๐๐ กว่าปีอยู่แล้ว แต่ของพวกเรา วุฒิกวาระ ไม่มีบุญบารมี ทำไม่ถึง ทำไม่ได้ ไม่มีความสามารถ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพาศปฏิบัติมาเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงเป็นจังของท่าน ท่านทำของท่านขึ้นมา มันจะทุกข์มันจะยาก มันทุกข์ยากเพราะจะเผากิเลส อย่างกิเลสให้มันทุกข์มันยาก ไม่ใช่ทุกข์ยาก เพราะเรามันทุกข์ยาก คนที่มีสติปัญญาเวลามันทุกข์ยาก มันทุกข์ยาก มันพอใจที่จะปฏิบัติ

เราไม่ใช่เราทุกข์ยาก กิเลสมันอยากได้อะไรคืออยากใหญ่ขึ้นมา เราขีดจำกัดมัน เราขีดวงมัน เราจะจับมัน เราจะพิจารณามัน มันทุกข์ยากเพราะจะสู้กับกิเลส เพราะกิเลสมันต่อต้าน เพราะกิเลสมันพลิกแพลง เราจะต่อสู้กับมัน นี่ไง ถ้าคนมีวุฒิกวาระ มีอำนาจวาสนา มันจะต่อสู้กับมัน มันจะมีการกระทำของมันขึ้นมา นี่ไง ลูกเสือๆ มันต้องมีลายเสือ มันต้องมีลายของมัน มันไม่ใช่ลูกหมา ห่มหนังเสือ อยากจะเป็นเสือ แล้วเที่ยวโฆษณาชวนเชื่อไป มันเป็นไปไม่ได้หรอก หมามันก็คือหมานั้นนะ มันเป็นเสือไปไม่ได้

แต่ถ้ามันจะเป็นความจริงขึ้นมา เป็นความจริงขึ้นมา เราต้องมีการประพฤติปฏิบัติ ต้องมีการกระทำ แต่เราก็ยอมรับ ยอมรับเรื่องคุณงามความดี กลิ่นของศีลของธรรมมันหอมทวนลม ใครที่มาวัดนี้นะ ตั้งแต่สมัยอยู่วัดข้างโนนแล้ว ครุสมใจๆ เอ่ยชื่อเขาได้เลย เขามาวัดเรา เขาบอกเลย มาวัดหลวงพ่อแล้วสบายใจ ตั้งแต่มา หลวงพ่อไม่เคยขอสักสิ่งหนึ่งเลย ไม่เคยขอแม้แต่สิ่งเดียว เขามาวัดมาแล้วสบายใจนะ เขาบอกมาวัดเรานี้สบายสบาย ไม่ต้องตกใจว่าจะมีโครงการอะไรขึ้นมาให้เดือดร้อน เขาบอกเขาสบายใจมาก นี่เขาพูดเอง

วัดปฏิบัติมันเป็นอย่างนี้ มาแล้วมันสบายใจ มา มาแล้วไม่ต้อง ไม่ต้องหอรอก สิ่งปัจฉัยเครื่องอาศัย โยมมีน้ำใจมาทำทานของโยม นั่นเป็นสมบัติของโยมนะ เวลานบุญกุศลก็เป็นของโยมนะ หลวงตาท่านสอนประจำ พระเหมือนที่นา โยมนี้เป็นเหมือนเจ้าของนา เจ้าของนาทำไรไถนา เขาเก็บเกี่ยวข้าวเขาไป เราเป็นเนื่อนาบุญของโลกใจ เนื่อนาบุญมันก็เหมือนดินใจ เหมือนผิวนานั่นใจ มันจะได้เศษข้าวหน้านั้นนะ เศษฟางที่มันตกอยู่นั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่โยมเห็น สิ่งที่โยมเอามาทำบุญกุศล มันเป็นเหมือนข้าว มันเป็นสิ่งมีประโยชน์ทั้งนั้นนะ โยมเสียสละไป บุญกุศลนั้นเอาไป เวลาพระถ้ามันตื่นตื่นขึ้นมา เศษข้าวที่มันตกนะ ตกจากรวงข้าวถึงนา นาถึงได้ใจ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นวัตถุก็เป็นวัตถุ สิ่งที่เป็นบุญกุศลมันอยู่ในหัวใจของโยม แล้วของพระล่ะ พระไปติดอย่างนี้หรือ พระไปติด นี่ใจจิตใจของคนหัวดำๆ เขายังมีจิตใจที่เสียสละสิ่งนี้ได้ ใจหัวโสนๆ ว่าเป็นผู้เสียสละนะ ได้มาแล้วก็มากักคุณอย่างนี้ มันจะเป็นผู้ทรงศีลได้อย่างไร

ถ้ามันเป็นจริงๆ ถ้ามันมีจิตใจของมัน มันพัฒนาของมันขึ้นมามันก็เป็นของมันขึ้นมาใช้ใหม่ นี่เราบอกว่ากลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันหอมทวนลม หมายความว่า ทำคุณงามความดีๆ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว กลิ่นมันจรจายไป คนมันก็มากเป็นเรื่องธรรมดาของเขา ถ้าเรื่องธรรมดาของเขา เราจะป้องกันอย่างไรล่ะ เราจะป้องกันของเรา เราจะป้องกันไม่ให้มันมีสิ่งใดที่เข้ามาเป็นการทุจริต เข้ามาเป็นการทำให้มันเศร้าหมองใจ ถ้ามันเศร้าหมอง

ทีนี้มันก็เข้าหาในหลวงแล้ว เราจะทำให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนดีไม่ได้ ทำให้คนทุกคนเป็นคนดีไม่ได้หรอก แต่มันต้องให้คนดี ให้คนดี คนมีข้อวัตรปฏิบัติ คนรู้จักเหตุจักผลเป็นผู้ควบคุมดูแลเขา เป็นผู้ควบคุมดูแลเขา

มันจะให้ทุกคนเป็นคนดีไม่ได้หรอก เขาเป็นเด็กนะ เป็นรากหญ้าใหม่ ชาวสวนชาวไร่ ไร่ใหม่ มันก็ขาดแคลนไร่ใหม่ พอขาดแคลน มันเห็นสิ่งใดมันก็อยากเป็นธรรมดา มันเรื่อง ธรรมดาณะ ถ้าเรื่องธรรมดา แต่ถ้ามันเรื่องธรรมดาแล้ว ถ้าฝึกฝนไว้มันก็อยู่ในมารยาท ควรได้ สิ่งใดให้เสมอภาคกัน อย่าไปละเมิดสิทธิ์ของคนอื่น เพราะคนอื่นเขาควรได้ ของที่เราจัดไว้เป็น ชุดๆ แจกไว้ทุกๆ คนไร่ใหม่ เราใช้สิทธิ์แล้ว เราได้รับไปแล้วเราก็ควรจะจบ

๒ รอบ ๓ รอบนี้มันเกินไป แล้วคำว่า “เกินไป” นะ เรายืนดูอยู่ เขาสนุกครีกครื้นของเขา เขาภูมิใจในการทำทุจริตของเขา เขาภูมิใจในการกระทำของเขาว่าเขามีความสามารถ เด็กนะ เด็ก มันไม่รู้ เรายืนดูอยู่แล้วเศร้า โดยปฏิภาณมันก็รู้ว่าเด็กคนนี้นั้นเคยได้รับแล้ว เสื้อผ้าเราก็เห็น อยู่ เด็กคนนี้ก็มาอีกแล้ว เด็กคนนี้ก็มาอีกแล้ว มันเห็นได้ไง แล้วเขาสนุกครีกครื้นของเขา เขาสนุกครีกครื้นของเขาเยอะ เราก็อ่านดูอยู่ แต่เวลาพระพูดมันสะท้อนใจ

เรายืนดูอยู่ แต่เพราะว่าเมื่อวานวันกฐินไร่ใหม่ เราจะต้องขึ้นมาเทศน์ เราต้องขึ้นมาอบรม คนทั้งวัด ทั้งศาลาเต็มไปหมดเลย แล้วมันมีเหตุการณ์นั้นอยู่ เราก็ต้องดับไฟตรงนั้นให้จบ เรา เป็นคนสั่งให้แจกๆ ไป

เวลาเขาบอกว่า “หยุดเถอะหลวงพ่อก่อน มันเวียนเทียน”

บอกแจกให้หมด พอหมดแล้วเรายุกับเขาเอง ให้มันจบตรงนั้น คือว่าไม่ให้มันวุ่นวาย ตรงนั้น เพราะเราต้องการความสงบ เพราะเราจะมาแสดงธรรม พอมาแสดงธรรม ก็เมื่อวาน แสดงธรรมนั้นแหละ แล้วแสดงธรรมแล้วก็ยังมีเหตุการณ์รื้อยแปดไป แต่รื้อยแปดไป มันต้องมี คนดี ทำให้ทุกคนเป็นคนดีไม่ได้ แต่ต้องให้คนดีเป็นผู้ปกครอง ต้องให้คนดีเป็นผู้ที่จัดการ

วัดระดับของท่าน ระดับของท่าน ระดับของศีล ระดับของการภาวนา เวลาภาวนาขึ้นมา เราต้องฉลาดไปมากกว่านั้นนะ คุณติ อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า พระอริยเจ้านิ่งอยู่ เพราะอะไร เพราะพูดไปแล้วมันกระทบกระเทือน พูดไปแล้วมันจะมีปัญหา ท่านก็ไม่พูด ทั้งๆ ที่ท่านรู้รู้ แต่ไม่พูด

ไอ้เราไม่รู้ ชอบพูดนะ ไอ้ไม่รู้นี่ชอบพูด ไอ้ที่เขารู้ เขาไม่พูด แต่ถ้าเขาจะพูดต่อเมื่อมีผู้ที่ พูดแล้วมันจะเป็นประโยชน์ พูดแล้วเขาจะฟัง พูดแล้วมันเป็นประโยชน์ นี่เขาไม่พูดหรอก รู้แล้ว ก็ไม่พูด

โธ! เวลาหลวงตาท่านฟังพระเทศน์นะ ท่านยิ้มๆ ยิ้มๆ ท่านไม่พูดหรือ ไม่พูดออกไป แต่ท่านรู้ รู้ทั้งนั้นนะ แต่ไม่พูด แต่ไอ้คนที่เทศน์อยู่นะไม่รู้ ไม่รู้ แต่มันเทศน์จ้อยๆ เยนะ มันไม่รู้ นะ เทศน์เก่งนัก ไอ้ที่รู้เขาฟังแล้วเขารู้หมดแหละ นี่สิ่งที่ความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า พระอริยเจ้าท่านนิ่งอยู่

นี่ก็เหมือนกัน เราต้องการให้งานมันผ่านพ้นไปๆ เราไม่รู้ เราไม่รู้ถึงความอึดอัดของคนทำงาน คนทำงานนี่อึดอัดนะ แต่การทำงาน คุณดี ถ้าเราไม่รอบคอบ มันจะมีผลกระทบที่ว่าความซบซึ้งของการวิฤตินั้น มันจะมีผลซบซึ้งแล้วแก้ไม่ตก แก้ไม่ตก แก้ไม่ได้ ถ้ามันจะแก้ตก มันต้องเห็นมองทะลุรูปไปร่ง แล้วแก้ต้องตก แก้อย่างนั้นไม่ให้ผลกระทบต่อหน้าใจ แก่ตรงนี้ก็จบตรงนี้ ถ้าแก้ตรงนี้ ตรงนี้จบ มันไปกระทบข้างหน้า ไปกระทบต่อเนื้อๆ กระทบไปไม่มีวันจบวันสิ้น เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เราเห็นใจอยู่ เราสั่งเอง สั่งเอง แจก แจกให้หมด พอหมดไปแล้วเหลือเต็มเลย เราบอกว่าจบแล้ว ของนั้นหมดแล้ว เขาออกอันใหญ่เลย เอาเด็กมาล้ออีก เพราะของมันยังมีอยู่

เราบอกของนี้เอาไว้ให้ผู้ที่เขามาทำหน้าที่การงาน พวกบรรพชาศรัทธาภิกษุ เขาออกแรง เขาทำงาน พวกโยมไม่ได้ทำ พวกโยมไม่ได้ทำ

ถ้าพวกโยมเขาบอกเขาขาดเขาแคลน

ขาดแคลน โรงทานหน้าศาลาเยอะเยอะเลย ขอเชิญ ขอเชิญไปหน้าศาลา โรงทานเรา เยอะเยอะเลย

นี่คุยกับเขาด้วยเหตุด้วยผล ทั้งๆ ที่เรานิ่งอยู่ๆ เขาผิดทั้งนั้นนะ แล้วมันก็เป็นของของเรา เป็นคนแจก แต่เราก็พูดไม่ให้เห็นใจ ไม่ให้เห็นน้ำใจของเขา เพราะวุฒิภาวะของจิตมันแตกต่างกัน คนที่แตกต่างกันนะ เขารู้ได้แค่นั้นว่าฉันทุกข์ฉันจน ต้องเห็นใจฉัน ถ้าไม่เห็นใจฉัน นั่นคือการทุจริต นั่นคือความผิด...เขาคาดหมายไปนู่นเลย แต่ความจริงมันไม่ใช่

ความจริง กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ในเมื่อการกระทำทำมาสิ่งนี้แล้ว มันมีเวรมีกรรมแล้ว มันถึงทำให้คนคิดได้อย่างนั้น ถ้ากรรมมันจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน

“เราคนทุกข์คนจน เราเป็นคนที่ขาดแคลน ต้องเมตตา ต้องสงสารฉัน”

คำว่า “คนทุกข์คนจน เมตตาสงสารฉัน” มันก็ย้อนไปมหาชนก เห็นไหม เขาก็ตกน้ำ แต่เขามีความเพียรของเขา เขายันหมั่นเพียรของเขา นี่ก็เหมือนกัน เราคนทุกข์คนจนของเรา เราก็ขยันหมั่นเพียรของเรา เราก็ทำของเรา

เราเกิดมาเราเป็นญาติกันโดยธรรม เราเกิดมามีร่างกายและจิตใจเหมือนกัน เราเกิดมามีปากมีท้องเหมือนกัน เราต้องทำมาหากินเหมือนกัน คนที่เขาทำมาหากินของเขา เขามีสติปัญญาของเขา เขารักษาสมบัติของเขาด้วยวุฒิภาวะ ด้วยปัญญาของเขา การจะแสวงหามาแล้วรักษาไว้รักษาไว้นะ สิ่งที่เหลือเป็นสมบัติของเรา การหามาคือปัจจัยเครื่องอาศัย นี่บอก “ฉันคนทุกข์คนจน” คนทุกข์คนจนเกิดมาก็มีร่างกาย มีจิตใจเหมือนกัน สิ่งที่มีค่าที่สุดคือชีวิตนี้ไง ถ้าชีวิตนี้แล้วเราบวกรบ เราทำความเพียรของเรา

ไอนี้มันไม่ใช่ ไอนี้เห็นอย่างนี้แล้วก็จะมาทำทุจริต มันไม่ใช่ พอมันไม่ใช่ขึ้นมา มันจะทำให้ความเป็นมนุษย์ต่ำค่าลงไปเรื่อยๆ ฉะนั้น ความเป็นมนุษย์ เห็นไหม

เราบอกพระ พระที่มหาเขาบอกว่าที่วัดเขา เขาจะสร้างปูชนียสถาน

เราบอกว่า สร้างแล้วเอ็งอย่าไปเรียไรเขามาบำรุงรักษานะ เพราะว่าหลวงตาท่านสอนสอนถึงว่าสมบัติของพระคือศีลคือธรรม คือคุณธรรมในหัวใจเป็นสมบัติ สมบัติ คุณี เวลาเป็นสมบัติ พระอรหันต์ โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี พระอรหันต์ เขาก็มีคุณธรรมในใจเป็นสมบัติ สมบัติอันนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน เราทุกข์เราจน เรามีวุฒิภาวะ มันมีคุณธรรม มีสติปัญญา มันชวนขายได้ มันทำของมันได้ นี่คือประโยชน์ไง ถ้าประโยชน์ ฉะนั้น เขาว่า สิ่งที่ว่าจะให้คนมันลดน้อยลงมันเป็นไปได้ คนจะมากขึ้นเรื่อยๆ แต่การมากขึ้นมันไม่ใช่มากขึ้นแบบโลกๆ ใจ มันมากขึ้นไหนเขามาแล้วควรให้เขาประโยชน์ไง ถ้าเขามาแล้วนะ เขาเห็นความสงบสงัด เขาเห็นในสิ่งที่ดีงามนะ มันควรจะเป็นสิ่งที่เขาเรียกว่า คุณี เวลาเราเห็นสมณะ เห็นไหม สมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ มันเป็นกุศลใจ การเห็นสมณะมันเป็นบุญกุศลอย่างยิ่ง

นี่ก็เหมือนกัน ไปวัดไปวาแล้วมันควรจะได้ทัศนียภาพ ได้ทัศนคติที่ดีๆ ไป อันนี้จะเป็นคุณประโยชน์ ถ้าประโยชน์ ถ้าเขาได้ตรงนี้มันจะดีกว่าได้มาเอาอาหารตุงสองตุง มันแตกต่างกัน

มาก เพราะสิ่งที่เขาได้ทัศนคติที่คืออย่างนี้มันจะเปลี่ยนแปลงเขา นี่คือวัดปฏิบัติใจ วัดปฏิบัติเขา ปฏิบัติกันที่ใจ ไม่ใช่ระดับของท่าน ระดับของศีล ระดับของภาวนา วัดบ้าน วัดป่า วัดป่าต้องให้ มันมีคุณธรรมจริงๆ วัดป่าไม่ใช่ป่าเถื่อน

เขาถูกผูกมัดกัน ความป่าเถื่อน คุณว่าวัดป่า แล้วใช้ชีวิตสำมะเลเทเมา วัดป่าอย่างนั้น หรือ ถ้าวัดป่า คุณธรรมของสัตว์ป่า เห็นไหม ไก่ป่า ไก่บ้าน เวลาเป็นไก่ป่ามันต้องระวังตัวของ มัน มันต้องหากินของมันด้วยธรรมชาติของมัน ไ้ไก่ในกรง ไก่บ้าน อู๋! เขาเลี้ยงคูอย่างดี

ไก่บ้าน ไก่ป่า วัดป่า วัดบ้าน มันก็ต้องคุณสมบัติของมันต้องมี ถ้ามีแล้วมันก็เป็น ประโยชน์กับเรา เห็นไหม

นี่พูดถึงเวลาถึงงานมาแล้ว เพราะปีนี้เราออกบริหารจัดการเองหมด ไปเห็นมาทุกๆ อย่าง พอเห็นทุกอย่างแล้วก็รวบรวมอดกลับมาว่า เพราะกลืนเรายังยกเลิกไม่ได้ เพราะคนจองไว้อีกหลาย ปี ฉะนั้น ถ้ายกเลิกไม่ได้ ปีหน้าจะต้องจัดระบบให้เข้มแข็งขึ้น ให้ดูแลขึ้น ให้เพื่อประโยชน์ขึ้น

เวลาทำงานไปแล้วย้อนกลับมา พังธรรมๆ ใจ ทุกอย่างเป็นธรรม เหริยภูมิสองด้าน ถ้า มองเป็นโลก มองแล้วจะทำลายมันก็ทำลาย แต่ไม่ใช่ทำลาย ไอ้สิ่งนี้มันเป็นข้อเท็จจริงทั้งนั้น นะ มองแล้วเราจะพัฒนา มองแล้วเราจะจัดการ

อย่างที่ว่านะ ถ้าเอ็งมาวัดให้ได้ทัศนียภาพ ถ้าเอ็งยังไม่มีวิฤทธิภาวะอะไรเลย ให้ได้ ทัศนียภาพนั้นไป ถ้าเอ็งมีสติปัญญาเนะ เอ็งจะเข้าใจ แม้แต่เวลาคนที่เขามีวิฤทธิภาวะนะ เขา พยายามจะศึกษาว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ชีวิตอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้ามีตัวตนจริงหรือเปล่า

มาวัดป่า มาดูครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของท่านใช้ชีวิตของท่านอยู่ในป่าใน เขาของท่าน ความดำรงชีพอย่างนั้นนะ ความดำรงชีพแบบครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าได้ทัศนียภาพ อย่างนั้นนะ มันจะเห็นว่าชีวิตนี้ ชีวิตของผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจทำอย่างไร

แล้วไอ้พวกเรานั้นก็ครอก ใช้ชีวิตทางโลกทุกซั๊ก ยากๆ อยู่เนี่ย เราไปทัศนียภาพนั้นมันจะ ผังใจ มนุษย์ทำได้หลากหลายนัก จิตนี้ทำได้หลากหลายนัก จิตนี้พัฒนาได้มากนัก ถ้ามันได้มาก นักมันจะเป็นประโยชน์ใจ

นี่พูดถึงว่าเราเห็นปัญหาแล้วให้มาเป็นปุ๋ย ให้มาเป็นการพัฒนา ให้มีสติมีปัญญาแยกแยะ
มันเกิดขึ้นมันก็เกิดขึ้นนี้แหละ เราวางไว้ แต่ที่พูด พูดไว้ว่านี่มันเป็นสคๆ ร้อนๆ ใจ เดียวมันจะ
ลืมนไป แล้วเวลาพูดเรื่องนี้มันจะนึกไม่ได้ ฉะนั้น เราพูดเพื่อความเป็นธรรม เอวัง